EVALUARE PARTICIPATIVĂ 2024

REPUBLICA MOLDOVA

Regional Refugee Response for the Ukraine Situation

Accountability to Affected Populations Task Force

UNHCR The UN Refugee Agency

RECUNOȘTINȚE ȘI APRECIERI

Acest raport se bazează pe informațiile colectate în urma Evaluării Participative efectuate de UNHCR în Moldova în luna octombrie 2024. Evaluarea a fost realizată în strânsă colaborare cu partenerii Responsabilitatea față de Populația Afectată (RPA), care au jucat un rol esențial în revizuirea instrumentului, colectarea datelor și procesul de revizuire.

UNHCR își exprimă recunoștința față de partenerii RPA, partenerii UNHCR, autoritățile locale, organizațiile societății civile și donatorii care au contribuit la reușita acestui raport. Mai presus de toate, recunoaștem rezistența fermă a refugiaților, solicitanților de azil și apatrizilor din Moldova și ne menținem angajamentul de a sprijini integrarea lor în societate.

CONTACTEAZĂ-NE

Natalia Kropivka
Ofițer de protecție comunitară UNHCR, Republica Moldova

Tel: +373 68 315 796
Email: kropivka@unhcr.org

Alberto Tonon
Co-lider al grupului de lucru AAP, UNHCR, Republica Moldova

Tel: +373 60 903 488
Email: tonon@unhcr.org

[FOTOGRAFIA DE COPERTĂ:]
De Ziua Internațională a Drepturilor Copilului, copiii din Centrele pentru Refugiați au participat la activități educaționale și sociale, învățând despre drepturile lor, incluziune și puterea educației în construirea unui viitor mai sigur.

©UNHCR/ Carolina Sclifos

INTRODUCERE

Începând cu 30 noiembrie 2024, Republica Moldova continuă să ofere siguranță și refugiu pentru aproximativ **127 000** de refugiați ucraineni care nu se pot întoarce în țara lor de origine din cauza războiului curent.

Din populația acestor refugiați:

38% sunt femei,

19% sunt bărbați.

Mai mult de **40%** sunt copii, dintre care:

20% sunt fete,

22% sunt băieți.

O altă parte importantă a populației este compusă din refugiați în etate, care reprezintă:

17% din populația de refugiați și,

10% din populația totală este compusă din persoane cu dizabilități.

În plus, Moldova găzduiește **10,770** de resortisanți ai țărilor terțe strămutați din Ucraina și oferă protecție temporară pentru mai mult de **64 000** de persoane.

De asemenea, Moldova găzduiește un număr tot mai mare de solicitanți de azil, apatrizi și refugiați din diferite regiuni, reflectând angajamentul durabil al țării față de protecția internațională și sprijinul pentru populațiile strămutate. În pofida faptului că se confruntă cu presiuni economice, inclusiv o inflație persistentă, o criză energetică și complexitatea socio-politică a apropierii sale de Ucraina, Moldova a dat dovadă de o solidaritate și o rezistență excepționale în găzduirea celor afectați de conflict.

Bazându-se pe angajamentul său de a se implica activ cu comunitățile strămutate forțat și apatride, UNHCR a desfășurat Evaluarea Participativă (EP) 2024 pentru a obține informații actuale privind riscurile, nevoile și experiențele acestor populații în materie de protecție. Această evaluare se concentrează pe colectarea perspectivelor comunității, înțelegerea evoluției capacităților locale și examinarea soluțiilor pentru a răspunde dificultăților identificate. Această evaluare a implicat discuții de grup (DG) directe cugrupuri diverse de persoane care au nevoie de protecție internațională, reprezentând femei, bărbați, copii și tineri din diferite medii socio-demografice.

În total, au participat **298** de persoane, dintre care **51** de pe malul stâng, asigurând includerea experiențelor de pe ambele maluri ale Nistrului. Dintre participanți, **66%** au fost femei și **34%** bărbați, discuțiile cuprinzând **15** raioane ale Moldovei, acoperind zone urbane și rurale, Centre de Cazare pentru Refugiați (CCR), Centrul de cazare temporară pentru solicitanții de azil, locuințe private și familii gazdă.

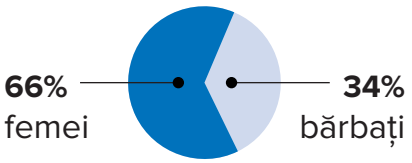

Această Evaluare Participativă își propune să ofere perspective actualizate pentru a ghida UNHCR, autoritățile din Moldova,partenerii umanitari și de dezvoltare în îmbunătățirea sprijinului pentru comunitățile strămutate, îmbunătățirea căilor de integrare și abordarea oricăror lacune pentru a se asigura că răspunsul remarcabil al Moldovei la strămutare rămâne durabil, de includere și receptiv la necesitățile comunității.

SUMAR EXECUTIV

Evaluarea Participativă 2024 realizată de UNHCR în Moldova oferă o analiză actualizată a nevoilor de protecție, provocărilor și experiențelor refugiaților, solicitanților de azil, apatrizilor și comunităților gazdă. Această evaluare, realizată în colaborare cu 16 parteneri ai UNHCR și cu Grupul de lucru pentru Responsabilitatea față de Populația Afectată (RPA), conține informații de la **298** de participanți din cadrul a 44 de discuții de grup (DG) desfășurate în diferite locații urbane și rurale, inclusiv pe malul stâng al râului Nistru.

Raportul subliniază experiențele variate ale diferitelor grupuri, inclusiv ale refugiaților ucraineni, ale apatrizilor, ale persoanelor cu dizabilități și ale altor populații vulnerabile, evidențiind domenii critice precum mijloacele de trai, locuințele, asistența medicală, serviciile sociale și coeziunea în comunitate. Concluziile din 2024 subliniază evoluția riscurilor de protecție și lacunele unorservicii și recomandă acțiuni pentru îmbunătățirea răspunsului față de punctele vulnerabile..

Principalele constatări arată că cheltuielile aafernete locuințelor, accesul la asistență medicală, oportunitățile de subzistență, accesul la educație și la servicii sociale rămân principalele preocupări pentru refugiați, solicitanți de azil și apatrizi. În timp ce recomandările din 2024 țin cont de ceea ce s-a sugerat în 2023, acestea pun un accent mai mare pe sprijinul direcționat pentru anumite grupuri de risc, cum ar fi persoanele în etate, persoanele cu dizabilități, refugiații romi și persoanele fără un statut juridic legal.

Recomandările din 2024 se bazează pe cele formulate în 2023, punând accentul pe:

- Soluții de cazare pe termen lung pentru refugiați, inclusiv necesitatea asistenței pentru închiriere și locuințe accesibile.
- O abordare amplă a asistenței medicale care să răspundă nevoilor de îngrijire specializată.
- O integrare mai intensă a grupurilor vulnerabile în procesul de educație și în câmpul muncii, inclusiv instruirea profesională și angajarea cu jumătate de normă pentru persoanele cu dizabilități sau cu responsabilități de îngrijire.
- Coeziune comunitară consolidată prin programe de schimb cultural și campanii anti-xenofobie.

În pofida progreselor semnificative, persistă provocări în abordarea vulnerabilităților economice, a problemelor legate de statutul juridic și a lipsei de informații accesibile, în special pentru grupurile marginalizate. În continuare, partenerii umanitari și autoritățile din Moldova trebuie să se concentreze pe îmbunătățirea accesibilității la servicii și să se asigure că se întreprind măsuri pentru a ajunge mai eficient la grupurile expuse riscului.

METODOLOGIE

Evaluarea Participativă din 2024 realizată în Moldova a avut drept scop înțelegerea nevoilor de protecție, accesul la servicii și condițiile de viață ale refugiaților, solicitanților de azil, apatrizilor și comunităților gazdă. Concentrându-se pe cele mai vulnerabile grupuri, în cadrul evaluării s-au identificat lacune și provocări critice care afectează aceste populații. Domeniile-cheie de anchetă au inclus locuințele, asistența medicală, coeziunea socială și incluziunea economică. Prin discuții axate pe comunitate și colaborarea cu multiple părți interesate, evaluarea oferă o bază pentru îmbunătățirea căilor de integrare și abordarea barierelor sistemice în sprijinul comunităților strămutate din Moldova.

Acoperire geografică

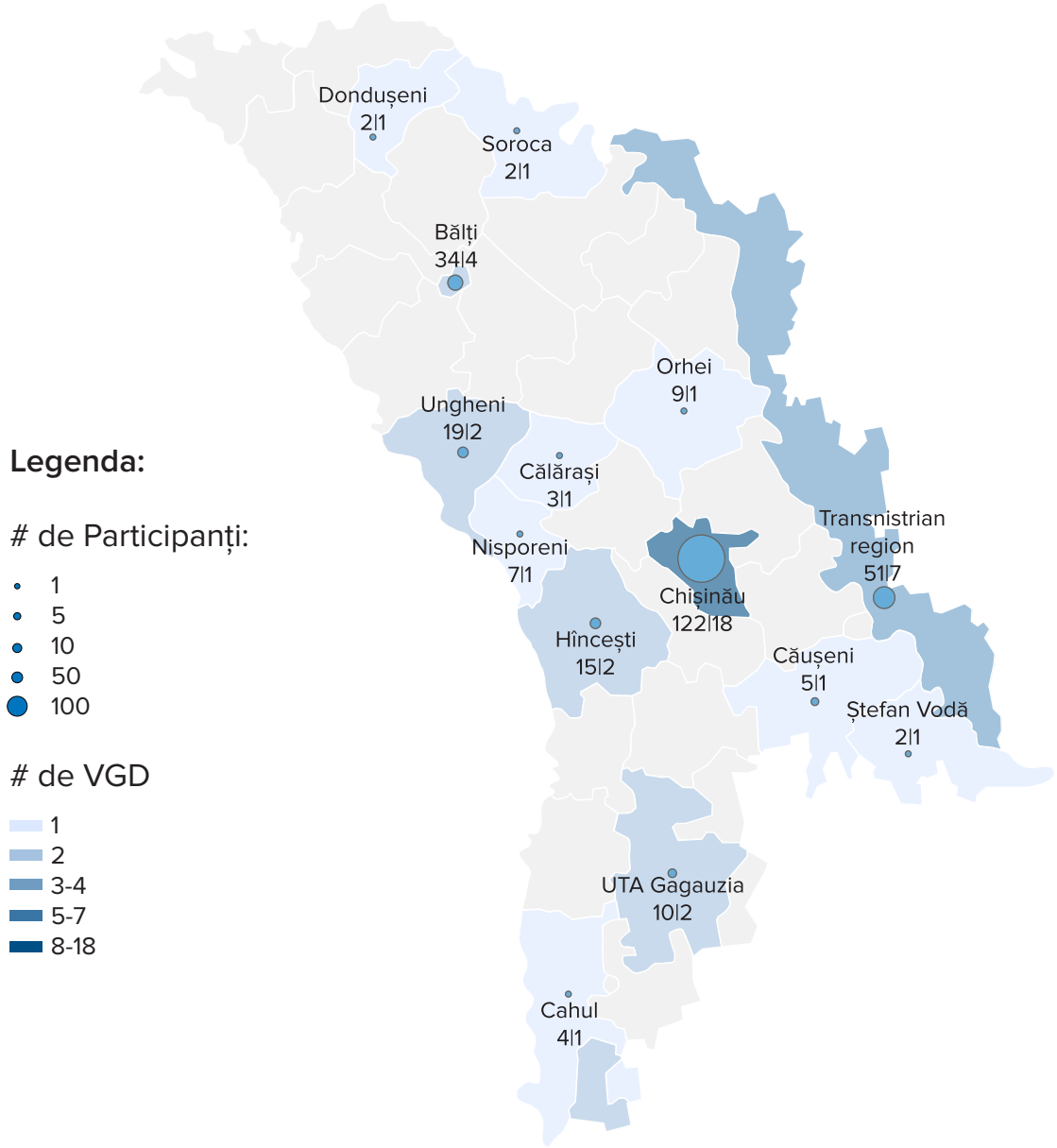

Datele demografice ale participanților

Evaluarea a implicat grupuri diverse de participanți, cu date demografice reprezentate prin diagrame circulare care prezintă distribuția pe genuri, grupe de vârstă și profiluri cheie, inclusiv femei, copii, persoane în etate și refugiați cu dizabilități.

Participanți & Genul:

Profiluri cheie:

- 49 Persoane în etate (60+)
- 17 Copii
- 26 Refugiați cu dizabilități
- 21 Refugiați romi
- 13 Moldoveni

Alte grupuri: Refugiați, solicitanți de azil și apatrizi de diferite vârste, genuri și dizabilități.

Concepția metodologiei

Abordare:
Abordarea UNHCR privind vârsta, genul și diversitatea (VGD).

Analiza datelor:
Axată pe identificarea temelor și preocupărilor comune.

Limbi utilizate:
Română, Rusă.

Participare incluzivă:
Grupuri vulnerabile (de exemplu, refugiați cu dizabilități, persoane în vârstă, copii) implicate activ.

Rolurile partenerilor

Succesul Evaluării Participative a fost susținut de implicarea activă a 16 parteneri ai UNHCR și a Grupului de lucru cu privire la Responsabilitatea față de Populația Afectată (RPA). Acești parteneri au jucat un rol esențial în identificarea locațiilor și a participanților, ușurând colectarea datelor și contribuind la rafinarea metodologiei de evaluare. Colaborarea lor a asigurat un proces care a fost incluziv și accesibil, acordând prioritate nevoilor diverse ale grupurilor vulnerabile. Eforturile comune ale acestor organizații au promovat o abordare amplă, valorificând expertiza locală și implicarea comunității pentru a oferi informații semnificative și rezultate concrete.

Considerații etice

Considerentele etice au fost prioritare, în toate discuțiile de grup fiind asigurat:

Consimțământ informat:
Toți participanții au fost informați și au consimțit la participare.

Confidențialitate:
Datele personale și răspunsurile au rămas confidențiale și anonime.

CONSTATĂRI PRINCIPALE

Adulți ucraineni (30-49)

2024. Sărbătorirea Zilei Internaționale a Cămășii Ucrainene - Vyshyvanka în Chișinău, Moldova.

© UNHCR/ Eugenia Ciurca

Distribuția demografică:

7 DG

9 Bărbați

45 Femei

Principalele puncte-cheie identificate:

Mijloace de subzistență, situație financiară și ocuparea forței de muncă:

Refugiații au raportat că inabilitatea lor de a vorbi limba română a reprezentat un obstacol major în calea angajării în câmpul muncii, în special în regiunile în care limba română este limba dominantă. Mulți refugiați au declarat, de asemenea, că se confruntă cu restricții la locul de muncă din cauza statutului lor legal, de exemplu, cei care nu au permis de ședere în Republica Moldova nu pot avea acces la locuri de muncă în anumite domenii.

Oportunitățile de angajare au fost raportate ca fiind reduse, în special în zonele rurale, iar salariile mici au fost considerate insuficiente pentru a acoperi costurile de trai primare. Mulți refugiați, în special femei care au grijă de copii mici, au declarat că se confruntă cu dificultăți financiare semnificative din cauza inabilității lor de a găsi un loc de muncă potrivit. În timp ce unii refugiați lucrau de la distanță pentru companii ucrainene, acest lucru nu era sustenabil pe termen lung din cauza necesității de a fi în Ucraina.

Mulți refugiați, în special cei cu copii sau membri de familie cu nevoi specifice, au explicat că depind de asistența financiară din partea UNHCR, OIM / ADRA sau a altor organizații umanitare.

> *Salariile sunt foarte mici în Moldova, dar dacă nu ai nimic, te duci și muncești pentru orice ban.*

Coeziune comunitară și coexistență pașnică:

Refugiații au raportat interacțiuni pozitive cu comunitatea moldoveană, în special în zonele urbane precum Chișinău și Ungheni, unde există o populație de refugiați mai bine stabilită.

Cu toate acestea, au existat îngrijorări cu privire la tensiunile de natură politică, în special în localitățile în care refugiații se temeau că contextul politic unic a regiunii și conflictul curent ar putea provoca atitudini negative față de ei.

În unele regiuni, refugiații au declarat că au evitat să își împărtășească în mod deschis identitatea ucraineană pentru a evita potențiale conflicte, în special în regiunile cu influență rusă semnificativă.

> *Este foarte greu să găsești cazare. Anunțurile spun: „Refugiați, vă rog să nu deranjați.*

Accesul la locuințe:

Aspectul locuințelor rămâne o problemă importantă pentru refugiați, care pare să se fi înrăutățit în ultimul an.

Mulți refugiați închiriază locuințe, însă creșterea prețurilor chiriilor a făcut din ce în ce mai dificilă găsirea locuințelor la prețuri rezonabile.

> *Principalul lucru este să nu se oprească asistența financiară.*

Mai mulți participanți au raportat că sunt în pericol de evicție după ce au fost forțați să părăsească centrele de cazare pentru refugiați care au fost închise de guvern sau pentru că și-au pierdut eligibilitatea pentru asistență financiară, în special din partea UNHCR, ca urmare a aplicării unor criterii mai restrictive în vederea aplicării unei țintiri mai stricte a programului deasistență financiară. Unii refugiați au declarat că s-au confruntat cu dificultăți în negocierea contractelor de închiriere sau în relația cu proprietarii care erau reticenți în a le închiria. Cu toate acestea, cei care locuiesc în zonele rurale sau pe malul stâng al râului Nistru au constatat că locuințele sunt mai accesibile.

Sugestii de îmbunătățire din partea refugiaților

- Intensificarea inițiativelor care reunesc refugiații și comunitatea locală, cum ar fi programele de schimb cultural sau activitățile comunitare, care ar contribui la consolidarea încrederii și la promovarea coexistenței pașnice.
- Oferirea mai multor oportunități de asistență pentru închirierea locuințelor și asigurarea faptului că proprietarii sunt deschiși închirierii către refugiați.

Tineret (18-29)

Ziua cămășii ucrainene - Vyshyvanka reunește ucraineni și moldoveni în Chișinău pentru a sărbători tradiția, reziliența și prietenia. Organizat de Congresul Național al Ucrainenilor din Moldova, partener al UNHCR, evenimentul prezintă frumusețea broderiei tradiționale ca un simbol al patrimoniului cultural și al unității.

© UNHCR/ Eugenia Ciurca

Distribuția demografică:

3 DG

4 Bărbați

18 Femei

Principalele puncte-cheie identificate:

Accesul la locuințe:

Aspectul locuințelor rămâne o problemă importantă pentru tinerii refugiați, mulți din aceștia trăiesc cu părinții, închiriind apartamente sau cazându-se în cămine.

Costul ridicat al chiriei, în special în Chișinău, îi obligă adesea să împartă locuința cu alte familii.În ciuda faptului că sunt, în general, mulțumiți de condițiile lor de trai, participanții au declarat că dificultățile financiare și instabilitatea imobiliară sunt preocupări permanente.

Studii:

Experiențele educaționale ale tinerilor refugiați variază, mulți dintre ei continuându-și studiile în instituții ucrainene. Dintre respondenți, opt (8) persoane s-au înscris în universitățile din Moldova.

Deși mulți refugiați au declarat că apreciază calitatea educației oferite în Moldova, o provocare principală menționată a fost limba și accesul limitat la programele de studii în limba rusă, ceea ce face dificilă învățarea și integrarea în sistemul educațional.

Pe lângă educația formală, refugiații au acces la programe de instruire profesională în Moldova, oferind abilități care sporesc integrarea lor pe piața muncii.

Ocuparea forței de muncă, mijloacele de subzistență și accesul la nevoi de bază:

Accesul tinerilor refugiați în câmpul muncii este adesea perturbat de barierele lingvistice și de oportunitățile reduse de angajare. Mulți refugiați au raportat că se bazează pe sprijinul financiar al organizațiilor internaționale precum UNHCR. Cu toate acestea, ajutorul este adesea perceput ca fiind insuficient și, în unele cazuri, refugiații s-au plâns că sprijinul a fost întrerupt fără o explicație clară a modificării criteriilor programului de asistență financiară fin și a motivului pentru care au fost considerați neeligibili.

> *Cred că ar trebui să existe mai multe evenimente și cursuri de instruire pentru ca localnicii și ucrainenii să socializeze și să interacționeze.*

Barierele lingvistice, responsabilitățile familiare și atitudinile discriminatorii percepute au fost, de asemenea, menționate ca limitând accesul la un loc de muncă stabil.

> *Vreau să fac un stagiu aici în marketing. Am încercat să lucrez ca bucătar, dar pentru că nimeni nu vorbea rusa, a trebuit să renunț la acest job.*

Coexistență pașnică și coeziune comunitară:

Tinerii refugiați au raportat că, în general, au avut parte de o integrare pașnică în comunitatea moldoveană. Mulți și-au făcut prieteni locali și au participat la evenimente comunitare, dezvoltând un sentiment de unitate și apartenență.

> *Există întotdeauna oameni buni pe drum care sunt gata să dea o mână de ajutor și sprijin, sunt sincer recunoscătoare tuturor.*

Cu toate acestea, participanții au remarcat unele tensiuni, cum ar fi recticența localnicilor moldoveni de a vorbi limba rusă și percepțiile negative cu privire la sprijinul financiar pe care îl primesc refugiații.

Sugestii de îmbunătățire din partea refugiaților

- Sprijinirea în continuare a refugiaților cu privire la facturile utilităților, în special în timpul iernii, pentru a le ușura povara financiară.
- Furnizarea de asistență financiară pentru acoperirea parțială a costurilor de închiriere pentru refugiații care se confruntă cu instabilitatea imobiliară.
- Organizarea anuală de cursuri intensive de limba română pentru a sprijini refugiații în integrarea lor lingvistică și academică.
- Dezvoltarea de programe accesibile de angajare și stagii de practică în colaborare cu instituțiile de învățământ și organizațiile locale pentru a îmbunătăți accesul refugiaților pe piața muncii.
- Finanțarea inițiativelor de tineret care organizează întâlniri comunitare, cluburi de discuții și evenimente pentru a încuraja dialogul și a consolida legătura dintre refugiați și populația locală.

Copii și Adolescenți (5-17)

UNHCR, împreună cu partenerii INTERSOS și Centrul de Caritate pentru Refugiați, a participat la Maratonul Inimilor Mari din Chișinău, promovând solidaritatea, reziliența și incluziunea refugiaților prin sport. Evenimentul a evidențiat puterea sportului de a reuni comunitățile, de a promova coeziunea socială și de a da posibilitatea persoanelor strămutate să depășească provocările, să rămână active și să simtă un sentiment de apartenență în țara gazdă.

© Courtesy of INTERSOS

Distribuția demografică:

3 DG

10 Băieți

12 Fete

Principalele puncte-cheie identificate:

Participanții la grupul de discuții au fost copii și adolescenți cu vârste cuprinse între 5 și 17 ani.

Toți participanții trăiau în Moldova de la începutul războiului, de aproximativ 2 până la 2,5 ani.

Toți copiii care au participat la DG locuiau cu familiile lor, care includeau de obicei părinții, frații și, uneori, bunicii.

Coeziune comunitară și coexistență pașnică:

Mulți copii care au participat la DG au declarat că și-au făcut prieteni noi în Moldova, atât din comunitatea locală moldoveană, cât și din familii de refugiați.

Aceste prietenii au fost o parte importantă a integrării lor sociale și a sentimentului de apartenență. Copiii au vorbit despre interacțiunile lor cu copiii moldoveni locali, menționând primirea călduroasă pe care au primit-o.

Ei au remarcat un sentiment de respect reciproc și sprijin care le-a facilitat integrarea în noul mediu. Unii copii au declarat, de asemenea, că le place să participe la activități locale, cum ar fi evenimente comunitare și concursuri școlare.

Deși majoritatea experiențelor au fost pozitive, unii participanți au raportat episoade izolate de discriminare. De exemplu, au fost raportate comportamente agresive din partea locuitorilor din unele regiuni. Un exemplu a fost incendierea unei mașini în apropierea unui centru de cazare a refugiaților cu cuvântul „AFARĂ!" scris pe ea, simbolizând ostilitatea față de refugiați.

> *Vreau să fiu tratat cu normalitate, fără să fiu judecat!*
>
> *— o declarație a unui copil de etnie romă*

Studii:

În timp ce unii copii au remarcat faptul că școlarizarea online le-a permis să își continue studiile, adaptându-se în același timp la circumstanțele dificile ale strămutării, mai mulți copii au împărtășit, pe de altă parte, că se confruntă cu dificultăți în ceea ce privește învățământul online, inclusiv lipsa de consecvență în participarea la cursurile virtuale, din cauza altor responsabilități, cum ar fi ajutorarea la treburile casnice sau sprijinirea fraților mai mici.

Alții care au studiat online au subliniat, de asemenea, lipsa de interacțiune cu colegii și profesorii într-un cadru de clasă tradițional. Unii copii refugiați au declarat că sunt deosebit de activi în activitățile din afara clasei.

Un copil a participat la campania „Adolescenții împotriva violenței" și la alte proiecte de consolidare a comunității.

Un altul a participat la Școala de vară SAFETEEN, care i-a oferit posibilitatea de a dobândi noi competențe și de a întâlni alți tineri, creând o rețea.

Câțiva copii au participat la programe extra curriculare, cum ar fi EduTech Labs, unde au învățat crearea de site-uri web și competențe digitale.

Aceștia și-au exprimat entuziasmul cu privire la astfel de spații creative, iar mai mulți copii au menționat că au apreciat oportunitatea de a învăța noi abilități într-un mod distractiv și interactiv.

În general, copiii și-au exprimat sentimentele pozitive cu privire la profesorii lor și la mediul școlar.

Sugestii de îmbunătățire din partea refugiaților

- Oferirea mai multor cursuri de limba română sau ore de sprijin pentru a ajuta copiii refugiați să se integreze mai bine în sistemul școlar și în viața cotidiană.
- Oferirea mai multor programe extra curriculare, cum ar fi laboratoarele EduTech sau activitățile sportive, care să le permită copiilor refugiați să exploreze interesele dincolo de sala de clasă și să le ofere oportunități de a se integra mai bine cu copiii moldoveni și de a-și consolida prieteniile.
- Implementarea mai multor programe anti-bullying și campanii de sensibilizare în școli pentru a promova o mai bună integrare și acceptare a copiilor refugiați, în special a copiilor romi.

Persoane în etate (60+)

© Courtesy of Laolaltă

Distribuția demografică:

7
DG

21
Bărbați

28
Femei

Prezentare generală

Majoritatea refugiaților în etate care au participat la grupuri de discuție se află în Moldova din 2022, după invazia pe scară largă a Ucrainei. Ei au venit în principal din sudul Ucrainei și Kiev. În cazul unora, casele lor au fost distruse din cauza bombardamentelorDeși au avut momente dificile la început, aceștia au declarat că se simt în siguranță în Moldova și au exprimat impresii pozitive cu privire la ospitalitatea țării.

Principalele puncte-cheie identificate:

Accesul la locuințe:

Costurile locuințelor de închiriat au fost o preocupare pentru mulți participanți, unii neputându-și permite chiriile.

Câțiva au raportat dificultăți la început, proprietarii refuzând să ofere chirie ucrainenilor. Participanții care locuiesc în centre de cazare pentru refugiați au menționat că au primit produse de primă necesitate, însă câțiva s-au plâns de condițiile de supraaglomerare și de standardele de viață precare din unele centre. Aceștia s-au declarat mulțumiți de disponibilitatea produselor alimentare și a serviciilor de primă necesitate din centre și au apreciat activitățile organizate, cum ar fi evenimentele culturale, cursurile de limbi străine și excursiile, care îi ajută să rămână implicați și le oferă un sentiment de comunitate.

Mijloace de subzistență, situație financiară și ocuparea forței de muncă:

Mulți refugiați în etate au menționat că pensia pe care o primesc din Ucraina nu este suficientă pentru a acoperi cheltuielile de trai în Moldova, în special din cauza creșterii costurilor. Aceștia au explicat că rămân dependenți de asistența financiară oferită de către UNHCR. Din acest motiv, și-au exprimat îngrijorarea cu privire la întârzierea plăților UNHCR, care le creează un stres financiar semnificativ.

> *„În primul an am primit o asistență bună, a fost foarte important pentru noi, dar acum nu mai vine nimeni să ne sprijine. Nu-mi amintesc când am mâncat ouă ultima dată, sunt prea scumpe pentru mine, trebuie să plătesc utilitățile și medicamentele.”*

Asistență medicală:

Participanții Discuțiilor de Grup au menționat că se confruntă cu provocări semnificative referitor la asistența medicală din cauza costurilor ridicate, al accesului limitat la serviciile medicale esențiale și a sprijinului nepotrivit pentru bolile cronice.

În timp ce unele tratamente și medicamente de bază au fost menționate ca fiind disponibile gratuit, în special după prelungirea Protecției Temporare (PT) în 2024, mulți refugiați au declarat că nu își pot permite asistența medicală necesară, în special îngrijirea specializată și reabilitarea, care este adesea disponibilă doar prin intermediul serviciilor private. Unii refugiați au declarat că se confruntă cu dificultăți în navigarea sistemului de sănătate din cauza lipsei de informare cu privire la serviciile disponibile oferite de guvern. Ei au menționat că ONG-urile precum INTERSOS Moldova au fost importante în furnizarea de asistență, dar că resursele acestor organizații sunt limitate.

Coeziune comunitară și coexistență pașnică:

În pofida întâmpinării calde inițiale pe care au primit-o în Moldova, refugiații în etate au raportat o lipsă de integrare socială din cauza interacțiunii limitate cu localniciii moldoveni. Transportul a fost considerat un obstacol semnificativ, afectând capacitatea lor de a participa la evenimentele comunitare. Transportul public este adesea limitat, în special în zonele rurale.

Refugiații în etate au remarcat că transportul este o provocare în special pentru cei care nu își pot permite costurile aferente transportului public sau care întâmpină dificultăți de deplasare din cauza vârstei sau a stării de sănătate.

Accesul la informații:

Mulți respondenți se bazează pe rețele sociale precum Viber, Telegram și WhatsApp pentru a primi informații despre serviciile și sprijinul disponibile.

Aceștia participă la grupuri de chat în care împărtășesc și primesc știri, dar au remarcat că nu toate informațiile pe care le primesc sunt utile sau exacte, iar uneori ar putea fi suprasolicitant să țină evidența mai multor surse..

Unii participanți mai în etate la DG au menționat că nu erau foarte familiarizați cu tehnologia. Alții se străduiau să țină pasul cu informațiile de pe rețelele sociale sau de pe platformele bazate pe internet și se simțeau excluși de la actualizările esențiale, rămânând adesea în urmă și neinformați cu privire la drepturile lor și la serviciile disponibile.

Participanții au propus ca difuzarea informațiilor să aibă mai multe aspecte, inclusiv acțiuni de informare fizice, cum ar fi întâlniri comunitare, pliante sau apeluri telefonice pentru cei care nu au acces la platforme digitale sau care nu sunt la fel de familiarizați cu tehnologia.

Au existat solicitări ca asistenții sociali să aibă un rol mai activ în informarea refugiaților cu privire la serviciile disponibile. Participanții au menționat că nu știu prea multe despre rolul asistenților sociali sau despre serviciile pe care aceștia le pot oferi.

Unii au sugerat că asistenții sociali să viziteze refugiații în mod regulat și să le ofere asistență directă în ceea ce privește înscrierea la servicii, programări și asigurarea faptului că sunt informați cu privire la toate oportunitățile de sprijin existente, în special în ceea ce privește serviciile medicale și medicamentele.

> *Viața este blocată, nici măcar nu știm ce zi este, ce zi a săptămânii.*

Sugestii de îmbunătățire din partea refugiaților

- Asigurarea plăților la timp și a asistenței financiare din partea UNHCR și a altor organizații care oferă asistență în financiară, în special având în vedere creșterea prețurilor și dificultățile în acoperirea costurilor de trai de bază.
- Asigurarea unui acces sporit la serviciile secundare de îngrijire a sănătății și a unui sprijin mai bun pentru bolile cronice de sănătate. Medicamentele la prețuri rezonabile ar trebui să fie mai accesibile pentru cei care au nevoie.
- Asigurarea oportunităților de angajare, în special pentru refugiații în etate care se confruntă cu discriminarea pe piața muncii.
- Implicarea mai activă a asistenților sociali în sprijinirea refugiaților, în special în identificarea serviciilor și în acordarea asistenței pentru programări. Stabilirea ca asistenții sociali să viziteze refugiații în mod regulat, cel puțin o dată pe lună, pentru a se asigura că aceștia sunt informați cu privire la serviciile și asistența disponibile.
- Solicitarea îmbunătățirii transportului public în ceea ce privește disponibilitatea și accesibilitatea, în special în zonele rurale, și recunoașterea cardurilor de pensie pentru călătorii gratuite.
- Furnizarea de activități inter-generaționale între diferite grupuri de vârstă pentru crearea de rețele și combaterea izolării sociale.

Persoane cu afecțiuni medicale cronice și grave

În urma spitalizării lui Alexander, un refugiat din Zaporizhzhya, echipa UNHCR a mers la spital pentru a efectua înregistrare biometrică necesară pentru a-i permite accesul la programul de asistență.

© UNHCR/ Maciej Moskwa

Distribuția demografică:

3	2	5
DG	Bărbați	Femei

Principalele puncte-cheie identificate:

Mijloace de subzistență, situație financiară și ocuparea forței de muncă:

Participanții au raportat că principalele lor surse de venit sunt asistența financiară acordată de UNHCR și, pentru refugiații în etate, pensiile din Ucraina. Deși asistența acordată de UNHCR a fost esențială pentru acoperirea necesităților de bază, cum ar fi produsele alimentare și cazarea, pentru unii participanți aceasta este insuficientă, în special pentru acoperirea costurilor

legate de serviciile de sănătate care nu sunt asigurate de Protecția Temporară, în special serviciile secundare de îngrijire medicală.

> *Cea mai mare îngrijorare o reprezintă părinții cu probleme medicale și dificultățile legate de transportarea lor în Republica Moldova și în străinătate (Ucraina) pentru a le întocmi actele.*

Pentru persoanele cu afecțiuni medicale cronice, chiar dacă sunt dispuse să lucreze, este dificil să găsească sau să păstreze un loc de muncă din cauza stării de sănătate, în special dacă afecțiunea le împiedică să lucreze multe ore sau dacă locul de muncă este solicitant din punct de vedere fizic. Din aceste motive, mulți participanți au declarat că sunt, printre altele, în căutarea unui loc de muncă cu jumătate de normă.

Accesul la locuințe:

Unii refugiați din cadrul discuțiilor generale locuiau în apartamente închiriate, în timp ce alții locuiau în centre de cazare pentru refugiați (CCR). Pentru cei care locuiau în spații închiriate, costul chiriei a fost considerat un motiv de îngrijorare, în special pentru cei care nu aveau venituri suficiente din muncă sau asistență financiară. Unii respondenți au sugerat că ar dori să locuiască în centre de cazare pentru refugiați datorită facilităților și serviciilor oferite, inclusiv, în unele cazuri, asistență medicală și sprijin social și că sunt îngrijorați de procesul de închidere a centrelor de cazare pentru refugiați.

Asistență medicală:

Refugiații în etate cu afecțiuni cronice care au participat la DG au raportat, în general, experiențe pozitive cu privire la serviciile medicale. Cei care locuiesc în centrele de cazare pentru refugiați au menționat că au primit vizite regulate din partea medicilor INTERSOS Moldova, iar unii au putut avea acces la asistență medicală spitalicească gratuită. Cu toate acestea, au fost exprimate îngrijorări cu privire la disponibilitatea limitată a anumitor îngrijiri specializate și a anumitor medicamente specifice. Afecțiunile cronice necesită adesea un tratament continuu, iar mulți participanți au subliniat costul ridicat al medicamentelor. În ciuda accesului la unele medicamente gratuite sau compensate, participanții au remarcat că încă întâmpină dificultăți în achiziționarea medicamentelor mai scumpe. De asemenea, aceștia au raportat probleme de acces la medicamente pentru anumite afecțiuni cronice, în special diabet.

> *Avem mereu nevoie de medicamente, care sunt scumpe.*

Unii respondenți au declarat că au fost înregistrați la un medic de familie, câțiva menționând că au întâmpinat dificultăți în a primi îngrijire corectă sau vizite frecvente de la medicul de familie, în special în zonele rurale. Alți participanți au menționat că s-au străduit să se înregistreze la un medic de familie, în special în zonele rurale, unde există mai puțină disponibilitate de structuri de sănătate și medici de familie.

Sugestii de îmbunătățire din partea refugiaților

- Asigurarea unei disponibilități sporite amedicamentelor, în special pentru cei care suferă de afecțiuni cronice. Refugiații au sugerat că ar trebui să existe o mai mare disponibilitate de medicamente gratuite sau subvenționate, în special pentru tratamentele de primă necesitate.
- Crearea / consolidarea unei platforme centralizate în care toate informațiile privind serviciile pentru refugiați (de exemplu, asistență medicală, asistență socială, servicii ONG) să poată fi accesate într-un singur loc. Acest lucru ar ajuta refugiații, în special persoanele înetate sau cele cu acces limitat la internet, să rămână informați cu privire la resursele disponibile.
- Având în vedere provocările legate de acordarea îngrijirilor și a condițiilor de sănătate, e necesară oferirea a mai multor oportunități de locuri de muncă cu jumătate de normă în zonele locale ale refugiaților, permițându-le acestora să lucreze în timp ce sunt aproape de familiile lor de care au grijă și de sprijinul oferit de centrele de cazare a refugiaților.

Persoane cu dizabilități

Evenimentele și activitățile comunitare creează spații în care toată lumea, indiferent de mediul din care provine, se poate conecta, poate participa și se poate simți inclusă. Prin experiențe comune, acestea promovează înțelegerea, consolidează legăturile sociale și se asigură că nimeni nu este lăsat în urmă.

© Courtesy of INTERSOS

Distribuția demografică:

3 DGs cu dizabilități

7 Bărbați cu dizabilități

19 Femei cu dizabilități

Principalele puncte-cheie identificate:

Statutul juridic:

Participanții au evocat faptul că persoanele imobilizate la pat care locuiesc pe malul stâng al râului Nistru s-au confruntat cu mari dificultăți în accesarea protecției temporare, deoarece nu au putut merge la centrele Inspectoratului General pentru Migrație (IGM) de pe malul drept pentru a completa înregistrarea, iar echipei mobile a IGM nu i-a fost permisă intrarea pe malul stâng pentru a efectua vizite la domiciliu. Problema persistă de la începutul regimului juridic al protecției temporare.

Unii participanți au evidențiat provocările legate de costurile și procedurile birocratice pentru obținerea gradului de dizabilitate în Moldova și lipsa beneficiilor specifice care decurg din aceasta.

Mijloace de subzistență, situație financiară și ocuparea forței de muncă:

Majoritatea participanților se bazează pe asistența financiară acordată de UNHCR și pe pensiile/plățile de invaliditate din Ucraina. Cu toate acestea, au fost raportate dificultăți financiare, în special pentru cei cărora li s-au suspendat pensiile ucrainene din cauza faptului că nu au putut călători în Ucraina pentru verificare. Din cauza dizabilităților, mulți participanți au declarat că nu au putut lucra, câțiva menționând că au beneficiat de mici sume de sprijin financiar prin intermediul programelor ONG-urilor, ca supliment la sprijinul financiar al UNHCR. Cu toate acestea, ei au remarcat că acest ajutor nu era suficient pentru a acoperi cheltuielile de bază pentru trai.

Accesul la locuințe:

În prezent, participanții locuiesc în apartamente închiriate, sunt cazați la rude sau în centre de cazare pentru refugiați (CCR). Pentru mulți, locuințele au fost inițial oferite de membrii familiei, dar ulterior s-au mutat în locuințe închiriate. O preocupare majoră pentru aceștia a fost lipsa fondurilor disponibile pentru a acoperi costul chiriei, mulți refugiați menționând că, în general, programele de asistență pentru chirie nu

erau disponibile pentru persoanele cu dizabilități, deoarece capacitatea de a lucra era adesea o cerință.

> *Pe malul drepexistă programe pentru închirierea locuințelor, dar aici pe malul stâng al râului Nistru nu există astfel de programe, nu există oportunități.*

Numeroși refugiați au indicat, de asemenea, că se confruntă cu dificultăți în găsirea de locuințe accesibile, în special pentru cei cu dizabilități fizice.

Asistență medicală:

Accesul la îngrijiri medicale a fost în general raportat ca fiind pozitiv, dar cu unele provocări semnificative. Participanții au remarcat dificultăți în accesarea serviciilor secundare de asistență medicală, în special a serviciilor de reabilitare. Unii refugiați au fost direcționați către clinici private din cauza lipsei de tratamente disponibile în spitalele publice. Clinicile private erau adesea costisitoare, ceea ce făcea dificil accesul refugiaților cu dizabilități la toate serviciile de care aveau nevoie. În plus, disponibilitatea dispozitivelor de asistență a fost considerată limitată și adesea indisponibilă.

Deși mai multe medicamente au fost puse la dispoziție la prețuri subvenționate sau furnizate gratuit, după prelungirea protecției temporare în 2024, participanții au remarcat lipsa medicamentelor esențiale din lista medicamentelor compensate, fiind nevoiți să cumpere medicamente din propriul buzunar. În plus, persoanele cu dizabilități au raportat că unele dintre medicamentele pe care le luau în Ucraina nu erau disponibile în Moldova.

Participanții au remarcat că persoanele imobilizate la pat s-au confruntat cu provocări grave, deoarece echipele medicale mobile de pe malul drept al râului Nistru nu au putut ajunge la ei pe malul stâng, precum și din cauza lipsei generale de disponibilitate a serviciilor medicale pe malul stâng.

Accesul la informații:

Refugiații cu dizabilități au declarat că au primit informații în principal prin intermediul grupurilor de rețele sociale (de exemplu, Viber și Telegram) și al voluntarilor din cadrul organizațiilor umanitare. Cu toate acestea, ei au remarcat o lipsă de informare cu privire la serviciile disponibile, în special asistența socială și asistența medicală.

În special refugiații cu dizabilități senzoriale, și anume cu deficiențe de vedere și de auz, au raportat că informațiile nu sunt întotdeauna accesibile, astfel încât nu au fost mereu la curent cu serviciile oferite de organizații. În consecință, mulți s-au simțit izolați și anxioși cu privire la situația lor. Refugiații cu deficiențe de vedere și-au exprimat îngrijorarea cu privire la modul de comunicare, sugerând că să existe mai multe întâlniri față în față din partea parteneriilor umanitari pentru cei care ar putea avea dificultăți în accesarea informațiilor.

> *O problemă semnificativă cu care ne confruntăm este lipsa de informații cu privire la procedura de obținere a gradului de dizabilitate aici, în Moldova.*

Sugestii de îmbunătățire din partea refugiaților

- Extinderea programelor guvernamentale și a sprijinului ONG-urilor pe malul stâng al râului Nistru.
- Pentru refugiații cu dizabilități senzoriale, furnizarea de informații mai accesibile cu privire la asistența socială disponibilă și opțiunile de asistență medicală, partajarea informațiilor în moduri diferite și acordarea unei atenții deosebite persoanelor cu necesități speciale.
- Crearea unor opțiuni de locuințe mai accesibile sau sprijin pentru adaptarea locuințelor persoanelor cu necesități speciale pentru a asigura condiții de viață mai bune, accesibile și confortabile. De asemenea, oferirea unui acces mai larg la programele de asistență pentru închiriere, în special pe malul stâng al râului Nistru.

Îngrijitorii de copii cu tulburări de dezvoltare

4 octombrie 2024, Maratonul Inimilor Mari din Chișinău.

© Courtesy of INTERSOS

După cum au recomandat liderii comunităților de refugiați în timpul consultărilor privind 2024 PA, UNHCR a desfășurat o DG separată cu părinții copiilor cu tulburări de dezvoltare. Liderii comunităților de refugiați au menționat că aceste familii se confruntă cu provocări și obstacole deosebite în accesarea serviciilor și asistenței specializate în Moldova.

Distribuția demografică:

1
DG îngrijitoare de copii cu dizabilități

1
Bărbat îngrijitoare de copii cu dizabilități

5
Femei îngrijitoare de copii cu dizabilități

Principalele puncte-cheie identificate:

Intenții:

În timp ce majoritatea participanților au venit în Moldova în urmă cu aproximativ doi ani, o mamă a doi copii a declarat că inițial a plecat în Italia, unde avea rude, dar ulterior a venit în Moldova, deoarece consideră că serviciile specializate pentru copiii cu tulburări de dezvoltare sunt mai disponibile și mai accesibile în această țară.O altă familie cu doi copii a încercat inițial să se stabilească în Georgia, însă a constatat că serviciile medicale erau precare și s-a confruntat și cu bariere lingvistice. De asemenea, s-au mutat în Moldova. Niciunul dintre participanți nu intenționa să se întoarcă în Ucraina în viitorul apropiat.

> *Suntem recunoscători Moldovei pentru modul în care am fost întâmpinați. Acum încercăm să ne integrăm și să asigurăm copiilor noștri capacitatea de a se dezvolta.*

Statutul juridic:

Majoritatea participanților au împărtășit faptul că obținerea confirmării a dizabilității pentru copiii lor în Republica Moldova este un proces lung și dificil, în primul rând din cauza numeroaselor examene pentru care au trebuit să plătească și a duratei extinse a procedurii. Din acest motiv, majoritatea participanților au renunțat la proces.

Accesul la serviciile sociale:

Doar două din cele șase familii au declarat că au putut obține confirmarea dizabilității copilului lor în Moldova, care este necesară pentru a avea acces la indemnizațiilepentru copii cu dizabilități din partea statului. Îngrijitorii au descris procesul ca fiind complicat, anevoios și lung. De asemenea, au fost îngrijorați cu privire la nivelul de expertiză al comisiei care ia decizia. Cu toate acestea, după obținerea certificatelor de dizabilitate din Moldova, familiile au reușit să acceseze indemnizații sociale din Moldova.

Studii:

În ceea ce privește educația, participanții la DG și-au exprimat îngrijorarea cu privire la refuzul școlilor de a înscrie copiii cu dizabilități care au nevoie de sprijin suplimentar în timpul procesului educațional. Ei au menționat că în Ucraina au beneficiat de asistență personală la serviciul școlar, în timp ce în Moldova directorii școlilor le-au spus că astfel de aranjamente nu sunt disponibile și că unul dintre părinți ar trebui să fie prezent dacă copilul ar fi înscris. Prin urmare, majoritatea participanților la DG cu copii cu dizabilități de vârstă școlară urmau educația online.

Accesul la asistență medicală și servicii specializate:

În ceea ce privește reabilitarea, participanții au menționat că astfel de servicii sunt rare în Moldova. Pentru acele servicii care sunt disponibile, există liste lungi de așteptare pentru a le accesa, iar costul este peste ceea ce își pot permite refugiații.

Îngrijitorii și-au exprimat îngrijorarea cu privire la încetarea programelor umanitare de asistență financiară, care ajutau la acoperirea cheltuielilor reabilitării. Fără aceste sesiuni de reabilitare, copiii cu dizabilități intelectuale nu au perspective bune pentru îmbunătățiri viitoare.

După cum au menționat părinții, mamele aplică tehnici de reabilitare acasă, însă această abordare nu a fost considerată la fel de eficace ca al centrului de reabilitare.

Mijloace de subzistență, situație financiară și ocuparea forței de muncă:

Participanții au împărtășit îngrijorări serioase cu privire la accesulasistenței financiare ofertită de către UNHCR. Deoarece criteriile de eligibilitate au fost înăsprite în vara anului 2024, unele familii cu copii cu dizabilități au rămas în afara programului. Pentru aceste familii, acest sprijin a fost vital, deoarece, din cauza îngrijirii copiilor cu dizabilități, nu se pot angaja, ceea ce, la rândul său, a dus la deteriorarea și mai mare a accesului copiilor lor la serviciile de reabilitare.

O familie a menționat că, după anularea asistenței financiare, a trebuit să se mute înapoi la o familie gazdă din Moldova.

Sugestii de îmbunătățire din partea refugiaților

- Simplificarea procesului de recunoaștere a dizabilității.
- Îmbunătățirea accesului la servicii specializate și de reabilitare gratuite pentru copiii refugiați.
- Echiparea școlilor pentru integrarea copiilor cu dizabilități și oferirea de sprijin.
- Asigurarea accesului la asistență financiară umanitară pentru toate familiile în care unul sau mai mulți copii au o dizabilitate.

Organizată de Centrul de caritate pentru refugiați, partener al UNHCR, o tabără de vară reunește copii refugiați din diferite țări, oferind un spațiu sigur și vesel pentru învățare prietenie și schimburi culturale. Prin activități comune, tabăra încurajează integrarea, construiește încrederea și îi ajută pe copii să simtă un sentiment de apartenență în noua lor comunitate.

© Cu permisiunea Centrului de caritate pentru refugiați

Bărbați ucraineni care au traversat neregulamentar frontiera

17.06. 2024 "Zi în Parc" cu ocazia Zilei Mondiale a Refugiaților.

© UNHCR/ ProImagine

Prezentare generală:

Bărbații ucraineni care fug de recrutare, de traume legate de conflict sau de amenințări la adresa siguranței lor se confruntă cu provocări specifice. Spre deosebire de alți refugiați din Ucraina, aceștia au cu acces limitat la documentația legală și acces restricționat la serviciile de bază. De obicei, aceștia rămân excluși din programele de asistență existente. Cu toate acestea, mulți dintre ei vin în Moldova fără resurse financiare sau alte resurse materiale. Este important să analizăm situația lor, care este o intersecție între statutul juridic, percepțiile societății și drepturile omului. Multe dintre aceste persoane se află într-un limbo juridic precar, iar invizibilitatea lor în cadrul răspunsului umanitar poate exacerba vulnerabilitățile lor.

Distribuție demografică:

3
DG

24
Bărbați

Principalele puncte-cheie identificate:

Participanții DG se aflau în Moldova de diferite perioade, de la câteva zile la peste o lună.

Impresiile lor inițiale despre Moldova au fost pozitive, deoarece au remarcat contrastul față de viața lor din Ucraina, care a fost marcată de război. În general, bărbații au exprimat un sentiment de siguranță și liniște în Moldova, lucru pe care nu l-au experimentat acasă din cauza atacurilor aeriene frecvente, a interdicțiilor și a fricii constante de a fi recrutați în serviciul militar.

> *În Moldova, suntem în siguranță.*

Intenții:

Din cauza constrângerilor financiare, mulți dintre bărbați văd Moldova ca o oprire temporară înainte de a se îndrepta spre o țară din UE, în special spre țări precum Germania și Polonia. Alții au menționat dorința de a se stabili în SUA. Bărbații percepeauUE că oferă o securitate mai bună, precum și oportunități de angajare la care nu puteau avea acces în Moldova. Principalul lor obiectiv era să obțină un loc de muncă stabil, să își îmbunătățească situația financiară și să asigure un mediu sigur pentru familiile lor. Ei nu preconizau să se întoarcă în Ucraina până când războiul nu se va încheia și condițiile nu vor fi considerate sigure.

> *Intenția noastră este să ne îndreptăm spre Europa, cât mai departe de frontiera ucraineană, unde sperăm să găsim locuri de muncă și să ne reunim cu familiile noastre.*

Statutul juridic:

Majoritatea bărbaților din cadrul DG s-au preînregistrat pentru protecție temporară (PT) și își așteptau programarea pentru înregistrare la Inspectoratul General pentru Migrație (IGM). Cu toate acestea, unele persoane s-au confruntat cu dificultăți din cauza dublei lor cetățenii (de exemplu, ucraineană și bulgară). Unei persoane i-a fost refuzată protecția temporară din cauza dublei cetățenii, iar acum solicită un permis de ședere.

Alți bărbați din grup, în special cei care fuseseră reținuți de poliția de frontieră moldoveană la graniță, au solicitat azil. Unii participanți ai DG au declarat că nu înțelegeau pe deplin diferențele dintre protecția temporară (PT) și azil și că erau confuzi cu privire la modul de a solicita PT. În general, mulți au declarat că nu au înțeles pe deplin implicațiile juridice ale trecerii lor neregulamentare a frontierei.

Unii dintre bărbații care au reușit să se preînregistreze pentru PT au declarat că au întâmpinat dificultăți în procesul de documentare. Alții au menționat dificultăți în obținerea unei programări pentru înregistrare la IGM.

Mijloace de subzistență, situație financiară și ocuparea forței de muncă:

Majoritatea bărbaților care au participat la DG au raportat că se bazează pe economiile pe care le-au adus cu ei din Ucraina. Deși acești bani erau suficienți pe termen scurt, erau considerați insuficienți pentru o ședere pe termen lung în Moldova. Niciunul dintre bărbați nu a primit asistență financiară din partea UNHCR sau a vreunui program local, deoarece cred că nu sunt eligibili. Aceștia erau informați de asistența care era în general disponibilă pentru refugiații din Ucraina, dar au constatat că bărbații singuri nu erau de obicei eligibili pentru un astfel de sprijin.

Deși aveau dorința și nevoia de a munci, lipsa statutului legal al bărbaților îi făcea pe angajatori să fie reticenți în a-i angaja. Locurile de muncă la care au avut acces au fost adesea neoficiale.

Unii bărbați au ocupat locuri de muncă de la zi la zi, care i-au ajutat să facă față nevoilor imediate, dar au fost slab plătite și instabile.

Accesul la informații:

Participanții au confirmat că au avut acces ușor la informații privind drepturile lor legale, procesul de documentare și serviciile disponibile. Informațiile au fost furnizate în principal prin intermediul Centrului de Drept al Avocaților (LCA/CDA) și al mediilor sociale, dar și prin canale oficiale precum Inspectoratul General pentru Migrație și Poliția de Frontieră.

> *Mulțumesc CDA și UNHCR pentru sprijinul și asistența gratuită oferite.*

Cu toate acestea, bărbații au observat că informațiile privind procedurile legale pentru solicitanții de azil și pentru cei care trec frontiera în mod neregulamentar erau uneori neclare sau greu accesibile, ceea ce a întârziat procesul de înregistrare și a dus la neînțelegeri cu privire la drepturile lor.

Accesul la locuințe:

Bărbații care au participat la DG locuiau în apartamente sau cămine închiriate. Dată fiind situația lor financiară, aceștia împărțeau adesea locuințele cu alții, ceea ce îi ajuta să reducă costurile. Condițiile de locuit au variat, unele persoane menționând că locuiesc în clădiri vechi, în condiții proaste, iar altele au găsit locuințe mai accesibile din punct de vedere financiar, în stare bună.

Participanții au remarcat faptul că prețurile chiriilor în Moldova erau mult mai mari

decât în Ucraina, ceea ce le îngreuna posibilitatea de a-și permite o locuință decentă. Un bărbat a comparat costul închirierii unei proprietăți în Moldova cu costul unei ipoteci în Polonia.

Participanții au indicat, de asemenea, că nu au fost informați cu privire la Centrul de Cazare Temporară (CCT) din Chișinău, care oferă cazare pentru solicitanții de azil și care ar fi fost o opțiune mai accesibilă pentru ei.

Accesul la asistență medicală:

În general, participanții au menționat că au avut acces limitat la asistență medicală din cauza lipsei statutului lor legal. Printre aceștia s-au numărat și cei care erau încă în procesul de înregistrare pentru PT.

O persoană care a suferit o leziune în timp ce trecea frontiera a putut primi îngrijiri de bază în Moldova. Participanții au considerat că serviciile medicale ar trebui să fie mai accesibile persoanelor fără statut juridic sau în curs de obținere a PT, deoarece unele persoane se confruntau cu nevoi medicale urgente.

Sugestii de îmbunătățire din partea refugiaților

- Sporirea accesului la cazare gratuită și la asistență materială pentru persoanele care au trecut neregulamentar frontiera și care nu dispun de mijloace financiare pentru a se întreține în așteptarea statutului legal.
- Îmbunătățirea furnizării de informații privind drepturile de angajare și oportunitățile de afaceri pentru refugiați în situația lor.

Echipa UNHCR asistă peste 200 de refugiați din Mykolaiv, în sudul Ucrainei, care au ajuns cu autobuzul la punctul de trecere Palanca de pe teritoriul Moldovei cu Ucraina pe 23 aprilie 2022. UNHCR, oficialii moldoveni și organizațiile partenere au oferit sprijin, informații și transport.

© UNHCR/ Caroline Bach

Etnie romă

Copii romi refugiați din Ucraina care învață limba română la Centrul de Cazare pentru Refugiați Testemițanu din Chișinău, prin cursuri oferite de partenerul UNHCR Tarna Rom. Aceste lecții încurajează incluziunea, schimbul cultural și noi oportunități de integrare în comunitatea gazdă.

© UNHCR/ Eugenia Ciurca

Distribuția demografică:

5 DG

6 Bărbați

15 Femei

Discuțiile de grup cu refugiații de etnie romă au fost organizate și desfășurate în strânsă colaborare și în prezența unui mediator al comunității rome, pentru a se asigura că participanții se simt în siguranță și înțeleși.

Principalele puncte-cheie identificate:

Intenții:

În timp ce mulți refugiați de etnie romă și-au exprimat intenția de a se întoarce în Ucraina odată ce va fi sigur și războiul se va încheia, patru participanți din cadrul DG și-au exprimat dorința de a rămâne permanent în Moldova, iar trei participanți au planificat să se mute în alte țări europene. Similar tendințelor observate în 2022 și 2023, refugiații de etnie romă au manifestat o deschidere tot mai mare față de mobilitate și relocare.

> *Moldova, Dumnezeu să le dea sănătate și fericire. Aceasta este cea mai bună țară. Ne-a ajutat mult într-un moment dificil.*

Mijloace de subzistență, situație financiară și ocuparea forței de muncă:

Refugiații romi au raportat că se confruntă cu provocări financiare în Moldova, mulți dintre ei bazându-se pe asistența financiară din partea UNHCR sau a altor parteneri umanitari. Cu toate acestea, scăderea recentă a ajutorului a generat un sentiment de nesiguranță. Unii participanți au declarat că aveau locuri de muncă neoficiale cu salarii mici, între 300 - 500 de lei pe zi, și că acest lucru este adesea insuficient pentru a acoperi toate cheltuielile familiei. Oportunitățile limitate de angajare, combinate cu barierele lingvistice și discriminarea din cauza etniei lor, fac dificilă găsirea unor locuri de muncă stabile.

> *Vrem să muncim, vrem cursuri, vrem totul. Dar nimeni nu ne ia. Suntem noi cei mai răi oameni?*

Chiar și atunci când le-au fost oferite programe de instruire profesională (de exemplu, pentru profesii precum coafură sau brutărie), mulți refugiați romi au declarat că nu au participat, fie din lipsă de interes, fie din cauza percepției că astfel de locuri de muncă nu corespund nevoilor sau competențelor lor.

Coeziune comunitară și coexistență pașnică:

Participanții din unele locații au menționat o lipsă de interacțiune cu comunitatea

locală. Cu toate acestea, ei nu au raportat conflicte sau tensiuni grave. Cele mai multe cazuri de discriminare raportate de participanți se refereau la accesul la locuri de muncă și la piața muncii.

În timp ce unii refugiați romi au declarat că participă la evenimente locale organizate de actorii umanitari, a existat un sentiment general că aceștia sunt excluși din societatea moldavă în general.

Accesul la locuințe:

Majoritatea participanților aDG locuiau în spații de cazare private, având adesea probleme legate de posibilitățile financiare limitate. Unii refugiați romi, în special cei din familii numeroase, au raportat că au fost discriminați de proprietari. Un participant rom, dintr-o familie cu nouă copii, a raportat că i s-a refuzat închirierea unui apartament din cauza etniei familiei.

Refugiații romi care locuiau în centre de cazare pentru refugiați (CCR) au raportat că condițiile de trai erau bune, dar exista un sentiment general de incertitudine cu privire la viitoarele opțiuni de cazare în cazul în care aceste centre de cazarear fi fost închise de stat. Acest lucru a generat stres pentru familii.

Accesul la serviciile sociale

S-a constatat că participanții DG care locuiau în CCR cunoșteau mai bine serviciile sociale furnizate de stat și aveau acces la acestea.

O provocare semnificativă exprimată de participanți a fost disponibilitatea redusă a asistenței financiare din partea UNHCR, ca urmare a exercițiului său de diminuare a asistenței. Fără acest sprijin, participanții au menționat că se confruntă cu mari dificultăți în acoperirea necesităților de bază. Lipsa asistenței financiare a exacerbat, de asemenea, dificultățile lor în ceea ce privește găsirea unei locuințe.

Studii:

Niciunul dintre participanți nu și-a înscris copiii în școlile sau grădinițele din Moldova. Principalele obstacole pe care le-au invocat în acest sens au fost:

- Lipsa resurselor financiare pentru îmbrăcăminte, rechizite școlare, taxe și gustări.
- În unele zone rurale, lipsa școlilor care oferă instruire în limba rusă.

Unii participanți au menționat că copiii lor frecventau ocazional cursuri online din Ucraina, deși participarea lor era neregulată.

Sugestii de îmbunătățire din partea refugiaților

- Organizarea de evenimente comunitare incluzive pentru a promova relații mai strânse între refugiații romi și moldoveni și pentru a reduce tensiunile etnice.
- Dezvoltarea de programe de sprijin care să acopere rechizitele școlare, uniformele și taxele pentru activități extra curriculare pentru a încuraja părinții să își înscrie copiii la școală. Asigurarea unor cursuri de limba română atât pentru copii, cât și pentru adulți.
- Promovarea activităților extra curriculare pentru a facilita schimbul cultural și prieteniile cu elevii moldoveni.
- Implementarea programelor de soluționare a conflictelor pentru a aborda discriminarea etnică și a spori integrarea în comunitate.
- Îmbunătățirea capacității mediatorilor romi de a distribui informații și de a se asigura că refugiații romi sunt bine informați cu privire la serviciile disponibile.
- Furnizarea unei comunicări clare cu privire la închiderea potențială a CCR și sprijinirea refugiaților în vederea asigurării unei locuințe alternative în avans.
- Oferirea instruirii profesionale adaptate la piața muncii din Moldova.

Persoane apatride

Centrele comunitare servesc drept centre vibrante în care oameni din toate mediile se reunesc pentru a se implica în artă, cultură și servicii esențiale. Aceste spații promovează incluziunea, creativitatea și conexiunea, consolidând legăturile sociale și susținând reziliența comunității.

© UNHCR/ Salahaldeen Abdulrahman

Distribuția demografică:

1	4	1
DG	Bărbați	Femeie

Principalele puncte-cheie identificate:

Statutul juridic:

Participanții au raportat dificultăți în obținerea statutului juridic în Moldova. Patru persoane au solicitat statutul de apatrid, în timp ce una obținuse deja statutul de apatrid recunoscut. Principalele dificultăți menționate au fost lipsa de informare în legătură cu cerințele și procedurile legale. Pentru a depăși aceste obstacole, participanții au beneficiat de asistență juridică din partea Inspectoratului General pentru Migrație (IGM) și a Centrului de Drept al Avocaților (LCA/CDA).

Accesul la locuințe:

Locuința a fost menționată drept o provocare semnificativă pentru participanți. Lipsa unui statut juridic corespunzător pentru cei aflați în proces de solicitare a statutului de apatrid i-a împiedicat să încheie contracte oficiale de închiriere. Acest lucru, la rândul său, i-a forțat pe mulți să își schimbe frecvent locul de trai din cauza instabilității financiare.

Ocuparea forței de muncă, mijloacele de subzistență și accesul la nevoile de bază:

Participanții au declarat că se bazează pe locuri de muncă neoficiale pentru a se întreține. În timp ce documentația de apatrid permitea angajarea oficială, participanții au remarcat că aceasta nu permitea deschiderea unui cont bancar, creând bariere în calea primirii salariilor sau a angajării în activități economice oficiale. Participanții DG au menționat, de asemenea, că nu au primit niciun fel de asistență financiară sau materială din partea statului sau a ONG-urilor.

> *Oamenii care lucrează cu persoane ca noi trebuie să fie profesioniști și empatici.*

Accesul la serviciile sociale:

Participanții și-au exprimat frustrarea cu privire la accesul limitatal serviciilor medicale și sociale. În timp ce trei participanți nu erau la curent despre tipurile de asistență pe care le aveau la dispoziție sau de modul în care trebuiau să le solicite, doi participanți înțelegeau ceva, dar se confruntau cu dificultăți în procesul de solicitare. Cei care se aflau în proces de solicitare a statutului de apatrid au raportat că lipsa unui statut juridic stabil și a documentelor aferente a condus la discriminare și neglijare frecventă din partea furnizorilor de servicii.

Accesul la informații:

Participanții au evidențiat provocările legate de accesul la informații de încredere cu privire la drepturile lor și la resursele disponibile. Mulți nu știau de unde să înceapă sau nu dispuneau de resurse financiare pentru a solicita asistență juridică. În plus, un participant a raportat discriminare verbală către copilul său la școală din cauza lipsei documentelor, ceea ce i-a subminat sentimentul de incluziune în societate.

Sugestii de îmbunătățire din partea refugiaților

- Elaborarea unor programe de locuințe susținute de stat, adaptate nevoilor apatrizilor sau ale persoanelor supuse procedurii de determinare a apatridiei.
- Abordarea problemelor sistemice, cum ar fi incapacitatea de a deschide conturi bancare, pentru a permite angajarea oficială.
- Furnizarea de asistență financiară sau materială pentru acoperirea nevoilor de bază ale apatrizilor.
- Asigurarea că persoanele care solicită statutul de apatrid beneficiază de asistență medicală gratuită sau subvenționată și de orientări clare privind accesul la serviciile sociale.
- Îmbunătățirea disponibilității informațiilor privind procedurile de determinare a apatridiei și serviciile disponibile pentru cei care au trecut prin acest proces.

LGBTIQ+

Urban Spirit Family, un grup de artiști de murale, se alătură tinerilor din Moldova pentru a transforma un perete la Centrul Comunitar Dondușeni. Ca parte a unui proiect regional între UNHCR și Artolution, această colaborare folosește arta pentru a inspira participarea comunității, auto-exprimarea și coeziunea socială.

© UNHCR/ Salahaldeen Abdulrahman

Distribuția demografică:

4 DG

7 Bărbați

4 Femei

Principalele puncte-cheie identificate:

Statutul juridic:

Participanții LGBTIQ+ la DG dețineau diferite forme de statut juridic în Moldova, inclusiv protecție temporară, azil, permis de ședere și cetățenie moldovenească. Experiențele lor în obținerea statutului lor legal au evidențiat provocările aferente parcurgerii procedurilor legale într-o țară nouă.

Un participant a împărtășit experiența sa de a i se refuza inițial intrarea la aeroport fără nicio explicație, ceea ce a provocat incertitudine și stres semnificativ. Persoana a declarat că, în cele din urmă, a reușit să depună o cerere de azil la aeroport, cu persistență și sprijin juridic. Pentru participanții LGBTIQ+ având

legături de familie în Moldova, cum ar fi părinți sau bunici moldoveni, procesul de dobândire a unui statut juridic în Moldova, inclusiv cetățenia moldovenească, a fost mai ușor de obținut.

Coeziune comunitară și coexistență pașnică:

Procesul de integrare în Moldova a adus cu sine experiențe diferite pentru participanții DG. Persoanele LGBTIQ+ au subliniat contrastul dintre deschiderea pe care au găsit-o în Chișinău și conservatorismul anumitor regiuni, cum ar fi stânga Nistrului și sudul Moldovei.

Mulți participanți au descris Chișinăul drept un spațiu în care își pot exprima deschis identitatea, pot participa la evenimente de activism, cum ar fi marșul Pride, și pot intra în contact cu comunități similare.

> *Pentru prima dată, m-am simțit liber să exprim cine sunt cu adevărat, fără teama de a fi judecat. Mi-a dat aripi să particip la Pride și să stau alături de alții care sărbătoresc identități diferite.*

Cei care locuiesc sau vizitează regiuni mai tradiționale au întâmpinat provocări, inclusiv o lipsă de rețele vizibile de sprijin pentru persoanele LGBTQI+ și ostilitate ocazională.

Accesul la locuințe:

Participanții LGBTIQ+ au povestit că s-au confruntat cu discriminarea în timpul negocierilor de închiriere. Aceștia și-au împărtășit experiența privind postarea unei cereri de închiriere online, menționând deschis identitatea lor LGBTQI+, și primirea unor comentarii discriminatorii care i-au forțat să șteargă postarea.

Din această cauză, mulți s-au bazat pe propriile rețele pentru a-și asigura o locuință neoficială, care nu oferea protecție juridică sau socială.

Accesul la asistență medicală:

Participanții au întâmpinat dificultăți în găsirea unor profesioniști din domeniul sănătății familiarizați sau sensibili cu nevoile LGBTQI+, în special în ceea ce privește sprijinul psihologic. Un participant a descris lupta sa pentru a găsi un terapeut care să înțeleagă și să accepte orientarea sexuală sau identitatea de gen a participantului.

> *Am vrut ajutor psihologic, dar mulți terapeuți ezitau să lucreze cu cineva ca mine. Aceasta a făcut ca un proces deja dificil să fie și mai greu.*

Organizații precum Genderdoc-M, care militează pentru drepturile persoanelor LGBTIQ+, au fost descrise ca umplând goluri critice, oferind teste HIV gratuite și alte servicii specializate pe care participanții le-au considerat valoroase.

Siguranța:

Siguranța a fost o preocupare importantă pentru persoanele LGBTIQ+, în special în locurile publice. Un participant a descris că a fost victima unei agresiuni violente în Chișinău, unde a fost vizat pentru identitatea sa LGBTIQ+. În ciuda acestor provocări, participanții și-au exprimat recunoștința pentru solidaritatea pe care au găsit-o în grupurile LGBTQI+ în regiune, care le-au oferit sprijin emoțional și practic.

> *Locul meu de muncă a fost rezultatul recomandării unui prieten, dar cunosc alte persoane care se confruntă cu prejudecăți atunci când aplică pentru un loc de muncă în mod deschis ca LGBTIQ+.*

Sugestii de îmbunătățire din partea refugiaților

- Promovarea dialogului incluziv între comunitățile locale și organizațiile LGBTIQ+ pentru a combate prejudecăți și a promova înțelegerea reciprocă.

- Extinderea sprijinului LGBTIQ+ și a inițiativelor de advocacy în regiunile rurale și conservatoare, asigurând disponibilitatea resurselor pentru refugiații și solicitanții de azil LGBTIQ+ din afara Chișinăului.

- Implementarea unor cursuri de sensibilizare pentru forțele de ordine, pentru a asigura gestionarea corectă a cazurilor care implică persoane LGBTIQ+, inclusiv refugiați și solicitanți de azil.

- Intensificarea colaborării cu ONG-urile pentru extinderea serviciilor medicale adaptate la necesitățile LGBTIQ+, inclusiv a sprijinului psihologic.

- Asigurarea disponibilității serviciilor de sănătate mintală și sprijin psihosocial pentru refugiați și solicitanți de azil de către specialiști LGBTIQ+ prietenoși.

- Consolidarea inițiativelor de consolidare a comunității pentru a promova un sentiment de siguranță și apartenență pentru refugiații și solicitanții de azil LGBTIQ+.

Comunități gazdă

Adjunctul Înaltului Comisar, Kelly Clements se întâlnește cu refugiați din Ucraina la „Casa Marioarei, un centru de cazare în Chișinău, capitala Moldovei, în luna mai. Centrul, utilizat în mod normal ca adăpost pentru femeile care au scăpat de violența bazată pe gen, a fost adaptat pentru a găzdui refugiați. Acolo a întâlnit trei mame tinere care au sosit din Ucraina împreună cu copiii lor, de la stânga la dreapta: Vitaliia, Iana și Nataliia.

© UNHCR/ Andrew McConnell

Distribuția demografică:

3 DG

1 Bărbat

28 Femei

Prezentare generală:

Comunitățile gazdă din Moldova au sprijinit în mare măsură refugiații, oferindu-le adăpost, hrană și alte forme de asistență. Mulți localnici exprimă un puternic sentiment de solidaritate și empatie față de refugiați, în special având în vedere trauma războiului, experiențele istorice comune de greutăți, legăturile culturale strânse și teama de război. Cu toate acestea, există și provocări, în special în ceea ce privește sprijinul financiar și alte forme de sprijin, unii localnici considerând că nevoile refugiaților au fost prioritare față de cele ale cetățenilor moldoveni. Pentru a înțelege mai bine opiniile și situația membrilor comunității gazdă, au fost organizate trei DG cu cetățenii moldoveni.

Principalele puncte-cheie identificate:

Mijloace de subzistență, situație financiară și ocuparea forței de muncă:

Participanții moldoveni ai DG au crezut că situația economică din Moldova a fost puternic afectată de venirea refugiaților. Potrivit participanților, multe familii locale au simțit provocările economice ale țării care găzduiește refugiați, în special în ceea ce privește creșterea chiriei și a costurilor de trai.

Unii participanți ai DG au declarat, de asemenea, că oportunitățile de angajare au devenit mai competitive, deoarece refugiații caută locuri de muncă și stabilitate economică în Moldova. Având în vedere puținele oportunități de angajare, participanții și-au exprimat îngrijorarea că refugiații ar putea fi dispuși să lucreze pentru salarii mai mici, ceea ce face mai dificil pentru lucrătorii locali să găsească locuri de muncă cu salarii rezonabile.

> *Vecinul meu a fost concediat și înlocuit cu un refugiat în timpul concediului său. Motivul invocat de angajator a fost că pentru refugiați este greu să găsească un loc de muncă, dar pentru el va fi ușor.*

Pe de altă parte, s-a remarcat faptul că unii refugiați au reușit să deschidă mici afaceri și au contribuit la economia locală și la piața muncii. Deși există unele resentimente legate de percepția unui tratament preferențial pentru refugiați, participanții au subliniat, de asemenea, potențialul refugiaților de a contribui la economia locală dacă li se oferă sprijin pentru a se integra eficient.

> *Crizele au contribuit la starea economică scăzută (venituri mici) și acest lucru contribuie la faptul că oamenii au alte priorități și interese.*

Coeziune comunitară și coexistență pașnică:

Deși există provocări, participanții moldoveni au relatat povești ale refugiaților care s-au integrat cu succes în comunitatea locală. S-a remarcat faptul că unii refugiați și-au găsit locuri de muncă stabile, au învățat limba română și chiar au înființat întreprinderi locale care angajează atât moldoveni, cât și alți refugiați. Acești refugiați au fost considerați modele de urmat pentru alte persoane strămutate.

Cu toate acestea, participanții au declarat că integrarea rămâne lentă pentru mulți, în special pentru refugiații mai în etate, care sunt mai puțin susceptibili de a participa la activitățile comunitare. De asemenea, unii localnici au perceput că refugiații sunt reticenți în a se integra, în special cei care așteaptă ca războiul să sfârșească sau care nu sunt dispuși să se adapteze la stilul de viață din Moldova. Deși există interacțiuni pozitive, există încă cazuri de discriminare, în special în ceea ce privește diferențele culturale și barierele lingvistice. Unii localnici au declarat că au simțit că refugiații au primit un tratament preferențial, ceea ce a dus la ranchiună și în cadrul comunității.

Accesul la locuințe:

Participanții și-au exprimat îngrijorarea în special cu privire la prețurile locuințelor. Mulți au considerat că afluxul inițial de refugiați a cauzat o creștere a cererii de locuințe, ducând la creșterea prețurilor de închiriere și făcând mai dificil pentru familiile locale să își permită să închirieze sau să cumpere apartamente și case. Participanții au declarat că prețurile rămân ridicate, făcând ca locuințele să fie inaccesibile pentru localnicii moldoveni. Mai mulți membri ai comunității gazdă care au participat la DG și-au exprimat frustrarea cu privire la programele de asistență financiară pentru chirie, considerate ca fiind în beneficiul refugiaților, dar nu și al localnicilor moldoveni. Disponibilitatea de locuințe la prețuri accesibile a fost menționată ca o preocupare permanentă, în special în zonele care au găzduit un număr mare de refugiați.

Sugestii de îmbunătățire din partea membrilor comunității gazdă

- Creșterea schimburilor culturale și a activităților comunitare care reunesc atât refugiații, cât și localnicii, pentru a îmbunătăți integrarea refugiaților.
- Consolidarea încrederii între refugiați și populația locală prin campanii de sensibilizare a opiniei publice și programe educaționale menite să reducă dezinformarea și prejudecățile.

Refugiați și solicitanți de azil non-ucrainieni

Alexandru, în vârstă de zece ani, ia lecții de saxofon la Centrul Comunitar Căușeni, explorându-și cu pasiune dragostea pentru muzică. Cu fiecare notă pe care o cântă, el își dezvoltă încrederea în sine, își perfecționează abilitățile și găsește bucurie în exprimarea de sine și în legătura cu ceilalți.

© UNHCR/ Eugenia Ciurca

Distribuția demografică:

1 DG

6 Bărbați

5 Femei

Principalele puncte-cheie identificate:

Statutul juridic:

Mulți participanți din acest grup au raportat că au întâmpinat dificultăți în obținerea statutului juridic în Moldova, în special cei cu dublă cetățenie sau alte dificultăți legate de naționalitatea lor (de exemplu, rusă sau kârgâză). Acest lucru indică un cadru juridic complex care poate necesita clarificări și o procesare mai eficientă, în special pentru cei cu cetățenie multiplă. De asemenea, se solicită o procedură mai accelerată pentru acordare a azilului.

> *Moldova este o țară pașnică și democratică - ne simțim bine și vrem să rămânem aici.*

Asistență medicală:

Accesul la asistență medicală a fost o altă provocare.Participanții s-au confruntat cu probleme din cauza lipsei de asigurare medicală, mulți fiind nevoiți să plătească din propriul buzunar pentru tratamentele medicale, ceea ce au considerat a fi o povară nedreaptă, mai ales că nu puteau lucra legal în Moldova.

Asistență financiară și mijloace de subzistență

Sprijinul financiar a fost menționat ca fiind insuficient pentru acoperirea nevoilor de bază. Multe persoane au primit doar un ajutor financiar unic de 2 200 de lei care nu a fost suficient pentru susținerea pe termen lung. În plus, unii solicitanți de azil s-au confruntat cu dificultăți în deschiderea conturilor bancare din cauza statutului lor legal, ceea ce le-a limitat capacitatea de a primi plăți sau de a gestiona eficient finanțele.

Sugestii de îmbunătățire din partea refugiaților

- Simplificarea și accelerarea procedurilor de azil, cu accent pe clarificarea procedurilor privind statutul juridic pentru persoanele cu dublă naționalitate sau naționalități divergente.
- Oferirea unei asigurări medicale gratuite pentru solicitanții de azil, pentru a se asigura că aceștia au acces la servicii medicale fără dificultăți financiare.
- Permiterea solicitanților de azil să deschidă conturi bancare și să primească plăți direct pentru a facilita gestionarea financiară și a reduce dependența de mijloacele neoficiale.

Refugiați ucraineni care locuiesc pe malul stâng al râului Nistru

O familie ucraineană pozează pentru o fotografie în timpul unei "Zile în Parc", parte a răspunsului Moldovei față de refugiați, care comemorează Ziua mondială a Refugiaților, sărbătorind reziliența, incluziunea și puterea comunităților strămutate.

© UNHCR/ ProImagine

Distribuția demografică:

7 DG

10 Bărbați

41 Femei

Principalele puncte-cheie identificate:

Intenții:

Mulți dintre refugiații care au participat la DG de pe malul stâng au declarat că sunt deschiși integrării pe termen lung în Moldova, dar se confruntă cu bariere semnificative, inclusiv instabilitatea locuințelor, salariile mici și accesul limitat la servicii. Unii încă sperau să se întoarcă în Ucraina când se va termina războiul, în timp ce alții luau în considerare relocarea în alte țări din Europa pentru a căuta oportunități mai avantajoase de angajare.

Statutul juridic:

Participanții la DG din regiune aveau, în mare parte, statut de protecție temporară (PT). În timp ce unii s-au confruntat cu dificultăți în obținerea acestuia din cauza dublei cetățenii sau a lipsei de informații, toți au considerat că statutul de PT este esențial pentru accesarea asistenței financiare. Cu toate acestea, participanții refugiați au declarat că nu au același acces la servicii în stâng Nistrului la fel ca și refugiații de pe malul drept al râului Nistru.

După cum s-a menționat anterior, participanții DG au menționat că persoanele imobilizate la pat întâmpină dificultăți în ceea ce privește accesul la statutul de protecție temporară, deoarece nu se pot deplasa pe malul drep al râului Nistru pentru a merge la biroul IGM pentru a completa cererea, iar echipa mobilă a IGM nu are acces în stâng Nistrului.

Mijloace de subzistență, situație financiară și ocuparea forței de muncă:

Participanții de pe malul stâng au observat că oportunitățile de angajare sunt limitate, mulți refugiați având dificultăți pentru a găsi locuri de muncă care să le acopere nevoile financiare. Refugiații au raportat că există în general un salariu mediu redus, adesea între 150 și 200 de dolari pe lună pentru locurile de muncă neoficiale, și că unii refugiați se bazează pe asistență financiară din partea unor organizații precum OIM și UNHCR. Cu toate acestea, la fel ca pe malul drept, mulți participanți au raportat că această asistență a fost insuficientă pentru a acoperi nevoile de bază, în special în contextul creșterii costurilor de trai. Câțiva refugiați au declarat că au reușit să lucreze cu jumătate de normă sau online, în timp ce alții au început mici afaceri.

Coeziune comunitară și coexistență pașnică:

Participanții au declarat că au avut, în general, relații pozitive cu populația locală de pe malul stâng. Câțiva au raportat cazuri de discriminare sau conflicte, unii refugiați declarând că au evitat să discute deschis despre locul lor de origine din cauza sensibilităților politice din regiune.

> *Încerc să ascund că sunt din Ucraina pentru că mulți oameni de aici au rude în Rusia.*

> *Rudele mele spun - voi sunteți trădători. Trăiți în Rusia.*

În ciuda acestui fapt, refugiații și-au exprimat aprecierea pentru sprijinul pe care l-au primit din partea localnicilor și a organizațiilor care operează în teritoriu. În opinia participanților, comunitatea locală a fost primitoare, deși unii și-au exprimat îngrijorarea cu privire la tensiunile politice și la un sentiment de izolare printre unii refugiați.

Accesul la locuințe:

În general, locuințele au fost percepute ca fiind ușor de găsi ile, însă prețurile de închiriere în creștere fac dificilă acoperirea costurilor. Unii refugiați au declarat că s-au confruntat cu riscuri de a fi evacuați, în special după ce au fost excluși din programele de asistență financiară din cauza direcționării reduse. Accesul la locuințe accesibile din regiune a fost menționat ca fiind o preocupare majoră, deoarece nu existau programe umanitare de asistență pentru închirierea locuințelor pentru cei care trăiesc pe malul stâng al Nistrului.

Accesul la asistență medicală:

Accesul la asistență medicală în stânga Nistrului a fost considerat problematic, în special din cauza lipsei cadrelor medicale specializate și a echipamentelor necesare. Deși refugiații au menționat că puteau beneficia de asistență medicală primară, de multe ori trebuiau să se deplaseze în Ucraina sau în alte părți ale Moldovei pentru servicii medicale specifice. Aceștia au remarcat, de asemenea, probleme legate de disponibilitatea medicamentelor esențiale, afirmând că mulți refugiați, în special cei în etate și cei cu dizabilități, au avut dificultăți în a accesa medicamentele specifice de care au nevoie.

> *Avem 70% dintre pensionari cu dizabilități.*

Accesul la informații:

Participanții de pe malul stâng au remarcat o lacună semnificativă în ceea ce privește disponibilitatea informațiilor de încredere pentru refugiați. Mulți au declarat că se bazează pe rețelele de socializare, din zvonuri și pe ONG-urile locale pentru a rămâne informați cu privire la serviciile disponibile. Refugiații care locuiesc în afara marilor orașe sau în zonele rurale se confruntă cu provocări adiționale în ceea ce privește accesul la informații exacte și în timp util.

Sugestii de îmbunătățire din partea refugiaților

- Creșterea disponibilității programelor de asistență pentru închiriere pentru refugiații care locuiesc în stânga Nistrului.
- Extinderea accesului la asistență medicală, în special la servicii specializate, și îmbunătățirea transportului pentru cei cu probleme de mobilitate.
- Îmbunătățirea răspândirii informațiilor prin platforme centralizate și întâlniri comunitare, inclusiv a informațiilor privind accesul la statutul juridic în Moldova.
- Identificarea unei soluții pentru persoanele imobilizate la pat care nu pot accesa statutul legal în Moldova din cauza imposibilității de a se deplasa pe partea dreapta a râului Nistru.

RECOMANDĂRI

Acest capitol oferă o analiză a recomandărilor refugiaților din 2024, examinând modul în care acestea s-au dezvoltat ca reacție față de lacunele și prioritățile identificate în 2023. Acesta explorează tranziția dintre sugestiile prezentate în 2023, care se concentrau pe răspunsul la nevoile imediate, la intervențiile mai bine direcționate din 2024. Prin compararea recomandărilor celor doi ani, capitolul respectiv evidențiază schimbarea către abordarea vulnerabilităților specifice, îmbunătățirea incluziunii și punerea în aplicare a unor soluții durabile în domenii-cheie precum:

- asistența medicală
- accesul locuințelor
- educația
- mijloacele de trai

Această analiză comparativă are drept scop să ofere o perspectivă asupra progreselor înregistrate, identificând în același timp domeniile care necesită în continuare atenție pentru a asigura incluziunea și sprijinirea eficientă a refugiaților, solicitanților de azil și apatrizilor din Moldova.

Recomandări generale

Recomandările din 2024 le urmează pe cele din 2023, integrând constatările din evaluarea participativă în strategii practice de sprijin.

În timp ce recomandările din 2023 se axau pe îmbunătățirea participării refugiaților la identificarea nevoilor lor și la propunerea de soluții, în 2024 se pune accentul pe acțiuni mai practice care trebuie implementate, vizând în special grupurile cele mai marginalizate și expuse riscului, cum ar fi persoanele cu dizabilități și etnicii romi, precum și cei care trăiesc pe malul stâng al râului Nistru.

Necesități de bază (asistență în numerar, produse nealimentare)

În 2024, recomandările subliniază necesitatea de a fi mai bine direcționatate, concentrându-se pe vulnerabilități specifice, cum ar fi refugiații în etate, copiii și adulții cu dizabilități și familiile cu afecțiuni medicale cronice. În timp ce în 2023 a fost evidențiată furnizarea generală de asistență financiară și de produse nealimentare, în special pentru necesitățile de iarnă, abordarea 2024 acordă prioritate furnizării de asistență financiară adaptată grupurilor vulnerabile pentru a sprijini cheltuielile esențiale precum încălzirea și medicamentele. Acest lucru reflectă un răspuns strategic la constrângerile legate de resurse și la creșterea costurilor de trai, dificultățile financiare pentru familiile vulnerabile rămânând o provocare.

Accesul la locuințe

Recomandările pentru 2024 trec de la accentul pus în 2023 pe soluțiile imediate în materie de locuințe, cum ar fi capacitatea centrelor de cazare și abordarea discriminării pe piața locuințelor private, la strategii pe termen lung care pun accentul pe soluții durabile, cum ar fi locuințele accesibile și

adaptate. Asistența financiară pentru închiriere și nevoia unor soluții pentru locuințe accesibile pentru persoanele cu dizabilități sunt prioritare în 2024, reflectând progresul către soluții mai durabile, în ciuda provocărilor continue de pe piețele de închiriere urbane.

Asistență medicală

Recomandările pentru 2024 extind accentul pus în 2023 pe accesul la asistența medicală primară și includerea în programul de asigurări medicale de stat. În 2024, sugestiile încearcă să abordeze lacunele în materie de îngrijire specializată, medicamente pentru afecțiuni cronice și servicii secundare de sănătate, în special pentru persoanele cu dizabilități, cum ar fi serviciile de reabilitare. Această progresie evidențiază o înțelegere mai profundă a nevoilor complexe de sănătate identificate în timpul evaluării participative în rândul populației de refugiați, deși persistă o lipsă semnificativă de servicii disponibile și bariere în calea accesului la îngrijiri specializate la prețuri accesibile.

Servicii sociale

Recomandările din 2024 pun accentul pe implicarea proactivă a asistenților sociali și pe sprijinul adaptat pentru familiile vulnerabile și persoanele cu dizabilități. Acest lucru marchează un progres față de obiectivul mai larg de sensibilizare din 2023, subliniind efortul de a extinde accesul la serviciile sociale și impactul acestora, deși consolidarea în continuare a capacității instituțiilor locale continuă să rămână esențială, ca și în 2023.

Studii

Recomandările din 2024 continuă să promoveze inițiativele sugerate în 2023, abordând necesitatea de a crește numărul de înscrieri în școlile din Moldova și sprijinirea copiilor romi refugiați pentru o mai bună integrare în aceste școli, inclusiv prin cursuri de alfabetizare și de sprijin lingvistic.

Au fost sugerate campanii împotriva hărțuirii și programe școlare incluzive, demonstrând o concentrare mai largă asupra grupurilor marginalizate și un angajament de a îmbunătăți mediul educațional pentru toți copiii refugiați. În cele din urmă, în 2024, o nouă recomandare este de a crește activitățile extrașcolare, cum ar fi cele oferite prin laboratoarele EduTech.

Ocuparea forței de muncă și mijloace de subzistență

În 2024, recomandările s-au orientat către intervenții mai specifice, cum ar fi munca cu jumătate de normă, instruirea profesională și asistență în ceea ce privește oportunitățile de activitate independentă. Aceasta se bazează pe accentul mai larg pus în 2023 pe potrivirea locurilor de muncă și pe sprijinul lingvistic, reflectând necesitatea de a aborda barierele din calea ocupării forței de muncă pentru refugiați și de a asigura accesul la mijloace de trai durabile prin crearea unui cadru juridic care să sprijine acest proces.

Statutul juridic și accesul la azil

Recomandările pentru 2024 depășesc accentul pus în 2023 pe un statut juridic stabil și pe claritate, abordând nevoile unor soluții pe termen lung, după martie 2025, și necesitatea de a-i sprijini pe cei sosiți în mod neregulamentar în țară. Această schimbare indică un accent mai puternic pe abordarea vulnerabilităților neglijate.

Accesul la informații

Strategia 2024 extinde accentul pus de strategia 2023 pe îmbunătățirea calității furnizării de informații prin adoptarea unei abordări multi-platformă, inclusiv a unei abordări mai directă (cu prezență fizică), pentru a asigura o mai bună incluziune a categoriilor de persoane cu acces limitat la internet sau cu dizabilități senzoriale și intelectuale. Aceste progrese demonstrează necesitatea de a ajunge la mai multe persoane și în special la cei mai marginalizați, răspândind informațiile.

Coeziune comunitară și coexistență pașnică

În timp ce în 2023 recomandările s-au axat pe monitorizarea relațiilor dintre refugiați și comunitățile gazdă, recomandările 2024 acordă prioritate măsurilor proactive, precum programele de schimb cultural, evenimentele comunitare și campaniile împotriva xenofobiei, inclusiv în școli.

Aceste eforturi evidențiază o schimbare spre îmbunătățirea înțelegerii reciproce și a reducerii tensiunilor, reflectând progrese în ceea ce privește implicarea comunității, deși persistă discriminarea în anumite domenii.

Centrul MoldExpo din capitala Moldovei, Chișinău, a fost adaptat pentru a găzdui refugiați din Ucraina și a include un spațiu de protecție „Blue Dot", un centru de sprijin care oferă servicii de protecție și informații pentru refugiați, cu un accent deosebit pe copii și pe cei mai vulnerabili.

© UNHCR/ Caroline Bach